

Rapport 2012 fra Programsensor, Det Medisinsk-odontologiske fakultet under programudvalg for medicin: Profesjonsstudiet i medicin.

Programsensor, Charlotte Ringsted

Professor og centerleder, Center for Klinisk Uddannelse,

Københavns Universitet og Region Hovedstaden, Danmark.

Programsensorns evaluering har taget udgangspunkt i Strategi for uddannelsen 2010-2014. I det følgende kommenteres processen og resultaterne i forhold til det overordnede strategi mål "Vores studieprogrammer skal være forskningsbaserede, inspirerende og tilpasset samfundets behov", og underpunkterne.

Utdanning

1. Våre studieprogrammer skal være forskningsbaserede, av høy kvalitet og utvikle akademisk dannelse.
 - o Vi skal arbeide for å få etablert et Senter for fremragende undervisning
2. Våre studieprogrammer skal være tilpasset samfundets behov med hensyn til kapasitet og innhold.
3. Vi skal ha studieprogrammer som legger til rette for livslang læring, utvikling av selvstendig kritisk tenkning, evne til beslutningstaking og samarbeid
4. Internasjonalisering og utveksling skal være prioriterte virkemidler i studieprogrammene.
5. Våre studieprogrammer skal være basert på dokumenterte pedagogiske prinsipper med studentaktiviserende læringsformer, og vi skal rekruttere dyktige undervisere.
6. Våre utdanninger skal være anerkjente og kompetansegivende internasjonalt.
7. Vi skal styrke eksisterende og premiere utviklingen av gode læringsmiljøer.
8. Vi skal rekruttere dyktige og motiverte studenter, og kandidater fra våre utdanninger skal være etterspurte i arbeidsmarkedet.
9. Vi vil være en foretrukket utdanningsinstitusjon innenfor våre fagområder.
10. Våre utdanninger skal oppnå gode evalueringsresultater.

Denne rapport omfatter en evaluering af arbejdet med planlægning af ny studieplan. Evalueringen er foretages på baggrund af programsensors møde med miljøerne i Bergen, mails vedr. møder i arbejdsgrupperne og arbejdsgruppernes rapporter.

PROCESSEN

Processen har været ledet af Ander Barheim og Kristin Walter. Processen med arbejdet frem mod opfyldelse af strategi målene har hovedsagelig være organiseret i to arbejdsgrupper, Arbejdsgruppe 1 (AG1), og Arbejdsgruppe 3 (AG3).

Mandat for AG1:

- "Gruppen skal lage en plan over studiets makrostruktur. Hovedinnholdet i hvert semester, fagsammensetning og omfang av fag skal beskrives. I denne prosessen skal læringsutbyttebeskrivelser for de enkelte fag og temaer, undervisningsomfanget og detaljeringsgraden vurderes kritisk, for aktivt å motvirke «Curriculum overload». Gruppen må i dette arbeidet prioritere kritisk, for at studieplanen skal kunne oppfylle de vedtatte prinsippene. Gruppen skal for hvert semester beskrive det faglige innholdet med omfang, og de ansvarlige fagmiljøene og instituttene ut fra dagens instituttstruktur.
- Gruppen skal også identifisere et semester for valgfri fordypning med mulighet for utveksling i form av praksis eller studier.
- Gruppen skal ta i betraktning det eksisterende samarbeidet med odontologi og ernæring i 1. studieår, og samarbeide med de aktuelle programutvalgene og med organisasjonen for Examen philosophicum om disse to semestrene. Det vil være naturlig i dette arbeidet å foreslå tema og fagområder som kan egne seg for separate, kortere kurs."

Mandat for AG3:

- "Gruppen skal vurdere forholdet mellom læringsutbyttebeskrivelser, læringsformer og vurderingsformer. I dette arbeidet skal gruppen utrede og foreslå studentaktiverende læringsformer, og beskrive varianter av dette tilpasset forskjellige typer læringsutbytte, inkludert ressursbehov. Gruppen skal også utrede og foreslå vurderingsformer for forskjellige typer av læringsutbytte og for forskjellig nivå i studiet, og beskrive disse inkludert ressursbehov. Her skal gruppen også utrede hvordan vi best kan vurdere klinisk kompetanse, kompetanse i kommunikasjon og samhandling og i beslutningstaking.
- Når makroplanen er lagt, skal gruppen samarbeide med Arbejdsgruppe 1 om sammensetning og form på semestereksamen/vurdering, og behovet for og formen på underveis-vurdering."

Arbejdet har været præget af bred inddragelse af mange interessenter, inklusive studenterne. Det skal fremhæves som noget positivt, at studenterne ikke kun har haft en 'høringsrolle', men at deres input har

været efterspurgt og er blevet anvendt i meget stor udstrækning. Dette afspejler sig tydeligt i begge arbejdsgruppers rapporter, bl.a. i titlen for rapporten fra AG3 "Vi vil have ansvar". Det skal også fremhæves som noget positivt, at f.eks. AG1 har sikret sig arbejdsro inden en bredere høring i miljøet. Dette har formentlig været medvirkende til, at der er skabt væsentlige resultater, som kan bruges i processen videre frem.

Begge arbejdsgrupper har holdt hyppige møder, afholdt seminarer og workshops med invitation af interne og eksterne oplægsholdere og med deltagelse af bred gruppe af interessenter – emneansvarlige og studenter. Rapporterne bærer præg af en endog betydelig research nationalt og internationalt som input til deres arbejde og stor lydhørhed over for inputs og kreativ anvendelse af et bredt udsnit af principper for struktur og strategier vedr. uddannelse, læringsmetoder og testning. De holdninger og første idéer, der blev præsenteret for programsensor i starten af 2011, og som til dels også er præsenteret i handlingsplanen, har ændret sig betydelig i takt med arbejdsgruppernes informationssøgning, bearbejdning og refleksion af den viden, der er indhentet, og en syntetisering af denne viden i relation til de konkrete forhold, ønsker og behov som gør sig gældende i Bergen.

Information om uddannelsesplanlægning, struktur, form og indhold er hentet fra mange kilder, her er blot nogle af dem: Litteraturstudier, studier af uddannelser andre steder i Norge, Sverige, Holland, USA, UK, deltagelse i konferencen Association Medical Education in Europe (AMEE), inviterede interner og eksterne oplægsholdere, herunder programsensor, samt studerendes input, som stammer fra systematisk indsamlede data på forskellige områder.

Programsensor har således været vidne til en udviklingsproces, som har været drevet af arbejdsgruppernes arbejdsmåde og selvstyrede stigende informationsniveau vedr. pædagogik og uddannelse. Arbejdsgruppernes initiativ, entusiasme, vedholdenhed, og kritiske forholden sig til informationer har været imponerende. Arbejdsgrupperne har i deres arbejdsproces fremstået som rollemodel for egentlig forskningsbaseret udvikling af uddannelse.

RESULTAT

Både AG1 og AG3 har udarbejdet rapporter i hht. til deres mandater. Begge rapporter er velstrukturerede og velskrevne. Rapporterne bærer præg af kritisk refleksion i forhold til den information, der er indhentet og i forhold til de konkrete forhold, visioner og strategier for Bergen. Rapporterne er således umiddelbart anvendelige og supplerer hinanden godt. I det følgende fremhæves enkelte væsentlige punkter, som er særligt bemærkelsesværdige. Derudover henvises til rapporterne.

Vedr. makrostruktur, AG1

Arbejdsgruppens forslag til makrostruktur for medicinstudiet indeholder for det første en opdeling i en Bachelor og Masterdel. med 3 år til hver, og på hver del skrives en akademisk opgave. Dernæst beskriver arbejdsgruppen, at integration af medicin, odontologi og ernæring forsat skal være integreret i den første del af studiet, hvor dette er relevant.

Hovedstrukturen for er organiseret i 3 langsgående temaer: 1) Fagsøjlen, hvor princippet vil være læring fra det normale til organsvigt og sygdomsprocesser; 2) Professionssøjlen, som fokuserer på den praktiske udøvelse af faget og hvor princippet er fra observation og assistance til selvstændig udførelse; og 3) den akademiske søjle, der sætter de to andre i en akademisk kontekst. Arbejdsgruppen beskriver også velbegrundede principper for undervisning og placering af de pre- og parakliniske fag, som søges bedre integreret i de tre søjler.

Modellen indeholder også opfordring til at tage dele af studiet på andre studiesteder, f.eks. internationalt, og forslag til at 9. sem. gennemføres på engelsk. Disse to forslag støtter op om strategimål vedr. internationalisering.

Der er forslag om tutorgrupper, som ledes af erfarne læger og som løber gennem hele studiet. Denne mentorfunktion er i tråd med studenternes ønsker og vil formentlig have betydning for gennemførselsgraden.

Vedr. vurderingsformer lægger AG1 sig tæt op ad AG3 forslagene – mht. f.eks. tjenestekort (af programsensor forstået som en slags e-portefølje), progressionstest og OSCE. Der foreslås semesterprøver, hvor der testes i aktuelt og tidligere semestres fagindhold. Dette kan være en fordel i forhold til integrering af den viden, der erhverves på de enkelte semestre.

AG1 rapporten indeholder utroligt gode refleksioner over udfordringer i forhold til logistik og ressourceforbrug, som vil være nyttig, når detaljering af planen skal foretages.

Alt i alt lever den foreslåede makrostruktur på bedste vis op til de strategiske mål 1, 2, 3, 4, 7.

Vedr. lærings- og vurderingsformer i ny studieplan i medicin, AG3

Rapporten har en velbeskrevet baggrundsbeskrivelse, der tager fat i konceptet 'tid' til de studerendes læring, der sker gennem egne aktiviteter. Det er således de studerendes tid til selvstudier, der er vigtig. Omend programsensor intuitivt har omtalt dette ved møder i Bergen, skal arbejdsgruppen roses for, at have fundet evidens, der underbygger denne filosofi med henvisning til H Schmidt et al.'s undersøgelse af hollandske uddannelser, der viser at tid til selvstudier er direkte korreleret til gennemførselsgrad. Rapporten giver også et godt review af litteraturen mht. hvordan for stor arbejdsbelastning har en negativ indvirkning på studerendes motivation, arbejdsindsats og læringsudbytte. Der henvises til studier, der viser vigtigheden af, at studenterne har en vis valgfrihed og autonomi og hvordan god trivsel kan føre til øget arbejdsindsats. Endelig indeholder rapporten litteraturbaseret begrundelse for valg af undervisnings- og vurderingsformer.

På baggrund af arbejdsgruppens indhentede information har de syntetiseret en model for nye lærings- og vurderingsformer. Modellen er dejlig simpel og overskuelig og intuitivt let forståelig. Hovedprincipperne er anvendelse af Team-based Learning (frem for PBL), Professionsgrupper med vejleder og klinisk færdighedstræning. Forelæsninger anbefales som introduktion og supplement. Mht. vurderingsformer anbefales en e-portefølje til opsamling af dokumentation for læringsudbytte af de ovenfor skitserede

læringsstrategier samt en progressionstest og OSCE på 3. og 6. år. Dertil kommer vurdering af akademisk skrivning for bachelor og kandidatopgaver. Alt i alt et godt sammensat vurderingsprogram.

Arbejdsgruppens valg af strategier er velbegrundede og lever op til 'State of the art' i et internationalt perspektiv. De valgte strategier opfylder også i høj grad de strategiske mål 1,3,5, som beskrevet ovenfor.

Andre aktiviteter

Arbejdsprocessen har på flere måder allerede haft indflydelse på undervisningsplanlægning og –form. Dette viser sig i initiativ til integration af alm. med. og samf. med. med initiering af gruppeundervisning som supplement til forelæsninger; integration af medicin og kirurgi; brug af studenter til vurdering af kliniske færdigheder; og forsøg med interprofessionel uddannelse på sykehjem. På dette område vil der søges etableret Senter for fremragende undervisning.

Det skal fremhæves, at tankerne fra arbejdsgrupperne således allerede omsættes til praksis og afføder initiativer, der kan afprøves og evalueres før de implementeres over en bred bank. Dette vil have stor betydning for den senere implementeringsproces for den nye studieplan. Den eksperimenterende tilgang til nye initiativer reflekterer også generelt den udviklingsproces, der er startet og som allerede har fået betydning. Det er godt.

ARBEJDET VIDERE FREM

Som nævnt i rapporterne forestår der et arbejde med integration af principperne og forslagene i rapporterne. Dernæst kommer en implementeringsfase. Det skal i den forbindelse nævnes, at de to rapporter er forbløffende kongruente og integrering af disse vil formentlig ikke volde de store problemer. Mht. implementering vil de gode arbejdsprocesser vise sig nyttige i og med den brede involvering af interessenter formentlig har bidraget til et solidt ejerskab til produktet.

Der forestår et arbejde med, hvordan man fremover ressource-sætter undervisningen i et system, der anerkender de undervisnings- og udprøvningsformer, der er foreslået i rapporterne. Der er gode overvejelser i AG1-rapporten vedr. dette.

Der forestår også et betydeligt arbejde med kvalificering af lærerkræfter til varetagelse af de undervisnings- og udprøvningsformer, der er foreslået. AG3 giver i sin rapport ikke et bud på en strategi for dette. Men, begge arbejdsgruppers fremgangsmåde giver eksempler til efterfølgelse i og med, at de i princippet fremstår som rollemodeller for forskningsbaseret udvikling af uddannelsesstruktur, indhold og metode. Men kunne forestille sig, at fremtidige 'Faculty development' initiativer anvender de af AG3's metoder til læring af pædagogik og udprøvningsformer, f.eks. TBL inden for disse emner, MCQ'er, gruppearbejde med refleksion, mentor ordninger, Teacher OSCE, og e-portefølje vedr. uddannelsesmæssige aktiviteter. Det vil give underviserne en dyb forståelse for og egen erfaring med de metoder, de skal anvende for studenterne. Man kunne også forestille sig en strategi for underviserudvikling, der benytter sig af principper med inddragelse af mange undervisere på forskellige niveauer, i stil med det, der er foreslået af AG3 vedr. brug af studenter som undervisere. Som nævnt bliver der behov for kvalificering af vejledere på bachelor og

kandidatopgaver og der skal arbejdes med, hvorledes en passende niveauopdeling, bachelor/kandidat/Phd, kan specificeres.

Rapporterne indikerer, at en landsdækkende OSCE eksamen kunne være hensigtsmæssig. Bergen kunne meget vel tage initiativ til gennemførelse af dette. Forslaget om Progressions-test kunne evt. også tænkes som landsdækkende initiativ, ja evt. som internationalt projekt. Som skrevet i AG1-rapporten giver sådanne tests en form for kvalitetskontrol, der tillader eksperimenter med læringsstrategier og struktur for uddannelse, f.eks. valgfri ophold nationalt og internationalt, og samtidig sikrer kvaliteten. En international tænkning på disse områder vil også bidrage til opnåelse og vurdering af opnåelse af de strategiske mål vedr. internationalisering og anerkendelse.

Arbejdsgruppernes rapporter og de øvrige initiativer, der er opstået undervejs leder programsens tanken på, at Bergen skulle satse mere på forskning i medicinsk uddannelse. Der er præsenteret væsentlig nytænkning, og det ville være ønskeligt med en forskningsbaseret tilgang til beskrivelse af initiativer og iværksættelse af forskning vedr. deres effekt og impact i en bred forståelse. Programsens anbefaler derfor, at der satses på kvalificering af medarbejdere, der kan udføre forskning i relation til de initiativer, der iværksettes. Dette kan initieres ved samarbejde med nationale eller internationale institutioner med ekspertise inden for forskning i medicinsk uddannelse, kvalificering af medarbejdere ved deltagelse i kurser om forskning i medicinsk uddannelse eller Master i Medicinsk Uddannelse (nationalt eller internationalt), og initiering af PhD studier inden for området med lokale og evt. internationale vejledere i samarbejde til en start.

KONKLUSION

Samlet konkluderer programsens, at Fakultet for Medicin og Odontologi ved Universitet i Bergen har udført et meget seriøst arbejde med udvikling af uddannelsen – et arbejde med meget høj kvalitet og store visioner. Resultatet er baseret på syntese af scientific og grey litteratur, inspiration fra lokalt, nationalt og internationalt hold, samt kreativ nytænkning i relation til lokale forhold, ønsker og behov. Resultatet modsvarer de strategiske mål på udmærket vis. Der er grund til at ønske tillykke med processen og resultatet så langt det nu er kommet. Fremdriften for arbejdet, processen og resultaterne lover godt for håndtering af de fremtidige udfordringer med detaljering, implementering og udrulning af den nye studieplan. Der opfordres til, at Universitet i Bergen satser mere på forskning i medicinsk uddannelse.

mvh

Programsens, Charlotte Ringsted